

ДСНС УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (М. ВІННИЦЯ)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник училища
полковник служби
цивільного захисту

Микола ГОВОРУЦАК

07 _____ 2022 р.

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
З ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ**

підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника (зі скороченим строком навчання) за освітньо-професійною програмою «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека

Вінниця-2022

Цивільний захист. Освітня програма підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника (зі скороченим строком навчання) за освітньо-професійною програмою «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека. Вінниця: ВПУ ЛДУБЖД (м. Вінниця), 2022.

Освітню програму складено на основі стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», затвердженого наказом МОН України від 06.04.2022 № 308 та освітньо-професійної програми «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальності 261 Пожежна безпека затвердженої наказом училища від 04.07.2022 № 67-ОП.

Укладач:
начальник відділення-майстер
виробничого навчання
підполковник служби цивільного захисту,
спеціаліст вищої категорії

Руслан ТКАЧЕНКО

РЕКОМЕНДОВАНО
до розгляду на засіданні
навчального відділення цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності
Протокол № 1 від «04» серпня 2022 року

Начальник відділення-майстер
виробничого навчання навчального відділення
цивільного захисту та безпеки життєдіяльності,
підполковник служби цивільного захисту

Руслан ТКАЧЕНКО

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
На засіданні педагогічної ради училища
Протокол № 1 від «06» серпня 2022 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма дисципліни «Цивільний захист» передбачає вивчення загальних питань у сфері цивільного захисту з урахуванням особливостей підготовки фахових молодших бакалаврів за відповідними напрямками підготовки та майбутньої професійної діяльності випускників.

Метою вивчення дисципліни є надання майбутнім спеціалістам базових знань з основних принципів та методів управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту з особливостями розв'язання проблем організаційної та управлінської діяльності в сфері цивільного захисту.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Цивільний захист» є відображення змісту професії фахівця з питань цивільного захисту на основі вивчення законодавства України у сфері цивільного захисту населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру; висвітлення питань щодо системного підходу та методології з організації та реалізації заходів цивільного захисту в органах виконавчої влади та підприємствах, в установах і організаціях, розробленні організаційних, звітних та формалізованих документів з цих питань.

У результаті вивчення дисципліни «Цивільний захист» фахові молодші бакалаври повинні усвідомити функції держави, форми реалізації цих функцій, правові основи цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці та володіти інтегральними, загальними та спеціальними компетентностями.

Інтегральна компетентність:

- здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання у галузі цивільного захисту та пожежної безпеки під час ліквідування надзвичайних ситуацій, аварій, їх наслідків і гасіння пожеж або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів сучасних природничих, математичних та технічних наук на основі системного підходу та може характеризуватися певною невизначеністю умов в процесі професійної діяльності; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальна компетентність:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

Спеціальні компетентності:

- здатність застосовувати вимоги законодавства України у сфері пожежної безпеки та цивільного захисту населення і територій у своїй професійній діяльності;
- здатність приймати повідомлення про надзвичайні ситуації, аварії, пожежі та

здійснювати контроль за ситуацією на підконтрольній території для запобігання та мінімізації їх наслідків;

- здатність проводити аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, роботи з ліквідування наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж;
- здатність у складі групи розвідки використовувати спорядження і прилади під час ліквідування наслідків надзвичайних ситуацій (аварій);
- здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності, охорони праці та санітарно-гігієнічних вимог.

Програмні результати навчання:

- дотримуватися вимог законодавства, державних та міжнародних стандартів в професійній діяльності;
- планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність підпорядкованого особового складу;
- проводити розвідку пожежі та зони надзвичайної ситуації (аварії), за її результатами визначати необхідну кількість сил і засобів;
- проводити заходи з ліквідування надзвичайних ситуацій (аварій) та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- виконувати перевірку протипожежного стану об'єкту та контролювати усунення порушень правил пожежної безпеки;
- застосовувати запобіжні адміністративні та інші заходи з метою забезпечення дотримання протипожежного режиму на об'єктах;
- здійснювати оперативне регулювання та координацію роботи взаємопов'язаних пожежно-рятувальних підрозділів під час гасіння пожеж, ліквідування аварій, надзвичайних ситуацій та їх наслідків;
- проводити обмін оперативною інформацією із дотриманням вимог щодо конфіденційності і налагоджувати взаємодію між пожежно-рятувальними підрозділами та іншими оперативними службами міста (району) під час гасіння пожеж, ліквідування аварій, надзвичайних ситуацій та їх наслідків.

Засоби діагностики результатів навчання.

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- залік.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ тем і заняття	Назва розділів, тем	ВСЬОГО ГОДИН	Кількість аудиторних годин				самостійна робота
			ВСЬОГО	лекції	семінарські заняття	залк	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Розділ 1. Єдина державна система цивільного захисту	12	6	4	2	-	6
1.1	Загальні положення реалізації Кодексу цивільного захисту України	2	2	2	-	-	-
1.2	Практична реалізація Кодексу цивільного захисту України	4	-	-	-	-	4
1.3	Завдання та структура Єдиної державної системи цивільного захисту	2	2	2	-	-	-
1.4	Функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту	2	-	-	-	-	2
1.5	Особливості реалізації Кодексу цивільного захисту України	2	2	-	2	-	-
2	Розділ 2. Сили і засоби забезпечення цивільного захисту	12	8	6	2	-	4
2.1	Сили цивільного захисту	2	2	2	-	-	-
2.2	Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту	4	-	-	-	-	4
2.3	Захист населення від надзвичайних ситуацій	2	2	2	-	-	-
2.4	Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист	2	2	2	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8
2.5	Особливості залучення сил і засобів цивільного захисту	2	2	-	2	-	-
3	Розділ 3. Основні положення реагування на надзвичайні ситуації	12	8	6	2	-	4
3.1	Запобігання надзвичайним ситуаціям	2	2	2	-	-	-
3.2	Реагування на надзвичайні ситуації	2	2	2	-	-	-
3.3	Навчання осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та рятувальників	2	2	2	-	-	-
3.4	Організація фінансового забезпечення заходів цивільного захисту	4	-	-	-	-	4
3.5	Основні положення щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації	2	2	-	2	-	-
4	Розділ 4. Організація служби цивільного захисту	7	2	2	-	-	5
4.1	Порядок проходження служби цивільного захисту	2	2	2	-	-	-
4.2	Комплектування органів управління та сил цивільного захисту	2	-	-	-	-	2
4.3	Соціальний та правовий захист працівників служби цивільного захисту	3	-	-	-	-	3
5	Залік	2	2	-	-	2	-
	Всього годин/кредитів ЄКТС	45/1,5	26	18	6	2	19

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Єдина державна система цивільного захисту

Загальні положення та основні терміни Кодексу цивільного захисту України. Класифікація надзвичайних ситуацій. Суб'єкти забезпечення цивільного захисту. Основні принципи здійснення цивільного захисту. Основні завдання єдиної державної системи цивільного захисту. Загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. Основні завдання єдиної державної системи цивільного захисту.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 7, 8, 11, 17.

Розділ 2. Сили і засоби забезпечення цивільного захисту

Склад та основні завдання сил цивільного захисту. Аварійно-рятувальні служби. Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту. Спеціалізовані служби цивільного захисту. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері цивільного захисту. Повноваження центрального органу виконавчої влади. Повноваження органів місцевого самоврядування. Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту. Інженерний захист територій. Радіаційний і хімічний захист населення і територій.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 9, 12, 13, 14, 15.

Розділ 3. Основні положення реагування на надзвичайні ситуації

Забезпечення техногенної безпеки на промислових об'єктах. Забезпечення пожежної безпеки на промислових об'єктах. Організація робіт з реагування на надзвичайні ситуації. Режими підвищеної готовності на надзвичайні ситуації. Організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. Навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту. Фінансування заходів у сфері цивільного захисту. Створення і використання фінансових резервів для ліквідації надзвичайних ситуацій. Державний матеріальний резерв.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 10.

Розділ 4. Організація служби цивільного захисту

Прийняття на службу цивільного захисту. Укладення контракту про проходження служби цивільного захисту. Порядок проходження атестування особового складу служби цивільного захисту. Порядок надання відпусток особовому складу служби цивільного захисту. Медичне забезпечення

працівників служби цивільного захисту. Забезпечення житлом працівників служби цивільного захисту. Виплата одноразової грошової допомоги у разі загибелі працівника служби цивільного захисту.

Рекомендована література: 1, 4, 14.

5. Залік

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Кодекс цивільного захисту України (від 02.10.2012 р. № 5403-VI).
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 443 «Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 444 «Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 593 «Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 р. № 787 «Порядок утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 р. № 841 «Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. № 11 «Положення про Єдину державну систему цивільного захисту».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 р. № 101 «Типове положення про функціональну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 р. № 469 «Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 р. № 775 «Порядок створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.01.2015 р. № 47-р «Про встановлення режимів підвищеної готовності та надзвичайної ситуації».
12. Наказ МНС від 09.10.2006 р. № 653 «Інструкція щодо утримання захисних споруд цивільної оборони у мирний час».
13. Наказ МНС від 15.08.2007 р. № 557 «Правила техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях».
14. Наказ МВС від 03.07.2014 р. № 631 «Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту».

Допоміжна

15. Наказ Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 23.10.2007 р. № 282 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) в містобудівній документації» (ДБН Б.1.1-5-2007).

16. Постанова КМУ від 24.03.2004 р. № 368 «Порядок класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями».
17. Наказ МВС України від 06.08.2018 р. № 658 «Класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій».

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Рівень підготовки	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1	2	3
Початковий рівень	1	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнання; може розрізняти деякі джерела небезпеки для людини, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; виконує не більше 20 % від загальної кількості тестів.
	2	Здобувач освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має поверхові уявлення про джерела небезпеки і породжені ними фактори та їх наслідки для людини; виявляє здатність елементарно висловити думку, спроможний вибрати вірний варіант відповіді на рівні „так” „ні”; виконує 20 % від загальної кількості тестів.
	3	Здобувач освіти може дати відповідь з кількох простих речень; здатний усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про поняття цивільного захисту; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; слабо орієнтується в матеріалі дисципліни; відсутні сформовані уміння та навички; не вміє складати висновки по темі; виконує 30% від загальної кількості тестів.
	4	Здобувач освіти має середній рівень знань; за допомогою викладача здатний відтворити навчальний матеріал, слабо орієнтується в поняттях щодо цивільного захисту; має значні труднощі при аналізі та порівнянні небезпек; недостатньо усвідомлено користується довідковою інформацією; виконує 45% від загальної кількості тестів.
	5	Здобувач освіти знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його з помилками та неточностями; вміє пояснити визначення що стосується цивільного захисту; формулює поняття, які пов'язані з оцінкою небезпеки; наводить приклади, знає основні поняття, але при цьому допускає помилки. Може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, підтверджує висловлене судження одним – двома аргументами; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує 55% від загальної кількості тестів.

	6	Здобувач освіти самостійно дає більшість визначень, самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; може поверхнево порівняти та аналізувати процеси, що пов'язані із забезпеченням безпеки людей при виникненні надзвичайної ситуації; робить певні, але не логічні та неточні висновки; висловлює власну думку щодо теми, за допомогою викладача встановлює причинно-наслідкові зв'язки, розв'язує прості, типові вправи; виконує 65% відсотків від загальної кількості тестів.
	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал; має стійкі спеціальні знання, застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій; користується необхідною літературою; самостійно та логічно викладає матеріал теми; правильно використовує термінологію, але робить неповні висновки; виконує 75% від загальної кількості тестів.
	8	Здобувач освіти достатньо засвоїв основні поняття, категорії; виявляє розуміння основоположних теорій і фактів, правильно відтворює логіку виникнення небезпечних подій та аварій; вільно використовує навчальний матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями; здатний на рецензію відповіді іншого здобувача освіти; виправляє допущені помилки; застосовує здобуті знання на практиці, але при цьому висновкам бракує чіткості; користується необхідною літературою; здатний опрацювати матеріал самостійно; виконує 80% від загальної кількості тестів.
	9	Здобувач освіти вільно оперує вивченим матеріалом; пояснює порядок функціонування служби цивільного захисту; вміє аналізувати процеси, що пов'язані із виникненням небезпечних подій та аварій; самостійно аналізує рівні ризиків для людини; може застосувати знання при вирішенні нестандартних завдань; здатний до самостійного опрацювання навчального матеріалу, але потребує консультації викладача; робить чіткі висновки; виконує 85% від загальної кількості тестів.

Високий рівень	10	Здобувач освіти має глибокі та повні знання навчального матеріалу; володіє набутими знаннями і здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; робить аргументовані висновки; використовує додаткові джерела та матеріали; виявляє елементи творчого підходу у виборі заходів щодо захисту населення від надзвичайних ситуацій; робить логічні й послідовні висновки; виконує 95 % від загальної кількості тестів.
	11	Здобувач освіти здатний до самостійного вивчення матеріалу; встановлює і обґрунтовує причинно–наслідкові зв’язки виникнення небезпек та їх ліквідації; вміє застосувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності; самостійно знаходить інформацію (наукова література, мас–медіа, Інтернет, мультимедійні програми тощо); вільно оперує термінологією; застосовує додаткові джерела інформації. Тестові завдання самостійно виконує на 100 %.
	12	Здобувач освіти має системні знання з дисципліни, уміє самостійно набувати їх, може самостійно приймати творчі рішення під час виконання теоретичних і практичних завдань; вільно володіє різними видами документації, систематично користується додатковими джерелами інформації; надає власні неординарні судження, щодо заходів і засобів забезпечення безпеки людини, порядку проходження служби цивільного захисту; вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно– наукового аналізу; творчо викладає матеріал; легко справляється з творчими завданнями підвищеної складності.